

**YENİDEN BEŞ MİLYON LİRALIK MADENİ UFAKLIK MESKÜKAT DARBI HAKKINDA (1/60)
NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE MALİYE VE BÜTÇE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI**

Türkiye Cumhuriyeti

Başvekâlet

15 . 12 . 1927

Muamelât Müdüriyeti

Adet

6/5377

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Yeniden beş milyon liralık madeni ufaklık meskükât darbı hakkında Maliye Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 11 Kânunuevvel 1927 tarihli içtimasında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan kanun lâyihası ile esbabı mucibe mazbatasının musaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı Mucibe

12 Şubat 1340 ve 16 Şubat 1341 tarihli kanunlarla iki defada darp ve mevkii tedavüle ihracına mezuniyet verilen beş milyon lira kıymetinde yirmi beş kuruşluk nikel, iki buçuk, beş ve on kuruşluk bronz ufaklık meskükâtı madeniye tamamen tedavüle çıkarılmış ise de ufaklık buhranını matlup veçhile izale edemediği bittetkik anlaşılmıştır.

Binaenaleyh 5 Kânunuevvel 1927 tarihinde eski evrakı nakdiye ile mübadele edilmek üzere mevkii tedavüle ihraç olunacak yeni Cumhuriyet evrakı nakdiyesinde elli kuruşluk varakai nakdiyenin bulunmaması hasebiyle sekiz milyon altı yüz otuz yedi bin küstür liralık eski evrakı nakdiyeden elli kuruşluk varakai nakdiyenin de tedavülden kalkmasıyla ufaklık ihtiyacı bir kat daha vüsat ve ehemmiyet peyda eyleyeceği cihetle, memleket dahilinde ufaklık buhranına ve bu sebepten mütevellit ihtikâra mahal kalmamak üzere beş milyon liralık daha ufaklık meskükât darbına zarureti katiye hâsıl olmuştur.

Türkiye

Büyük Millet Meclisi

29 . 12 . 1927

Maliye Encümeni

12 Karar Numarası

1/60 Esas Numarası

Maliye Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Yeniden beş milyon liralık madeni ufaklık meskükât darbı hakkında Maliye Vekâletince tanzim ve

İcra Vekilleri Heyetince Meclisi Âliye arz olunan ve Başvekâletin 15.12.1927 tarih ve (6/5377) numaralı tezkeresiyle Malkamı Riyaseti Celileye takdim edilen kanun lâyihasıyla asbabı mucibe mazbatası encümenimize havale buyurulmakla tetkik ve müzakere olundu.

Filhakika hükümetin dermeyan eylediği mütalaat ve ibraz eylediği esbabı mucibe encümenimizce de varit ve muafık görülerek kanun lâyihası esas itibariyle kabul edilmiş ve ancak birinci ve beşinci maddelerin de berveçhizir esbaba binaen bazı tadilât icra kılınmıştır.

Şöyle ki; birinci maddede darp ve ihracına mezuniyet talep edilen madeni meskükât miktarı nikel ve bronz olmak üzere beş milyon lira gösterilmiş, bunlardan ne kadarının nikel ve ne miktarının bronz olacağı gösterilmemiş olması ve yüz para ve beş ve on kuruşluk bronz ufaklık meskükâtın şimdilik hemen ihtiyaca kâfi miktarda bulunduğu ve ancak yeni Cumhuriyet evrakı nakdiyesinde elli kuruşluk varakai nakdiyenin bulunmaması hasebiyle sekiz milyon altı yüz otuz yedi bin liralık eski elli kuruşluk varakai nakdiyenin tedavülden kalkmasıyla ufaklık ihtiyacı artacağı nazarı dikkate alınarak mevkii tedavüle vazolunacak işbu nikel ve bronz madeni meskükât üzerinde adet itibariyle miktarını ziyadeligi ve tadat külfeti itibariyle muamelei sarrafiyeye ve binaenaleyh ihtikâra meydan vermemek üzere tadat itibariyle hemen eski elli kuruşluk evrakı nakdiye nispetinde zaman sarfını ve külfeti mucip olacağı derkâr olan yirmi beş kuruşluk nikel meskükâttan dört milyon liralık darp ve ihracı ve lüzumu halinde mevkii tedavüle çıkarılmak üzere de bir milyon liralık bronz darbu muvafık mütala edilmiştir. Beşinci maddede nikel ve bronz meskükât için haddi kabul mutlak olarak beş yüz kuruş gösterilmiştir. Bronz meskükâttan beş yüz kuruşa kadar kabul mecburiyeti evvelce izah edilen muamelei sarrafiyeye meydan açacağı gibi, halen ufaklık için kanuni haddi kabul beş kuruş gümüş için de yüz kuruş olmasına göre de nikel için haddi kabul beş kuruş ve bronz için de yüz kuruş kabul edilmesine ve bu halin ahzû itâm muamelâtını tazyik etmeyeceği mütalaasında bulunmuştur.

Diğer maddelerin tashihata taalluk eylediğinden bütçe encümenince tetkik edilmek üzere tadilâtı va-

kıayı mübeyyin lâyihaî kanuniye Heyeti Umumiyeye arz olunur. Bermucibi havale Bütçe Encümenine tevdi kılındı.

Maliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Gümüşhane	Gaziantep
Hasan Fehmi	Ahmet Remzi
Kâtip	Aza
Balıkesir	Amasya
Fahrettin	İsmail Hakkı
Aza	Aza
Bayazıt	Zonguldak
Şefik	Ragıp

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bütçe Encümeni

31 Mazbata Numarası

1/60 Esas Numarası

Bütçe Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Yeniden beş milyon liralık madeni ufaklık para darbı hakkında olup 19.12.1927 tarihinde Maliye ve bütçe encümenlerine havale buyurulan kanun layihası Maliye Encümeninin mazbatası ile birlikte Encümenimize tevdi kılınmakla Maliye Vekili Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu. Elyevm tedavülde bulunan ufaklık madeni paramız miktarı beş, on, yirmi ve kırk paralık nikel envaina münkasem 1 216 097 liralık ile 12 Şubat 1340 ve 16 Nisan 1341 tarihli kanunlar mucibince darp ve ihraç edilen ikibuçuk, beş, on kuruşluk bronz ve yirmi beş kuruşluk nikel envaina münkasem 5 000 000 liralık ki ceman 6 216 097 liralıktan ibaret bulunmaktadır. Evvelce tedavülde bulunan sekiz milyon lira kıymetinde yarımşar liralık evrakı nakdiye ile birlikte işbu madeni ufaklık paramız miktarı ihtiyacımızı mehhamkent temin ediyordu. Yeni evrakı nakdiye envarı meyanında yarımşar liralıkların bulunmaması mübadeleye iptidadan beri ufaklık meselesinde gittikçe mütezayit bir fikdan hissettirmeye başladı. Filvaki bu baptaki esasatı iktisadiyeye nazaran ufaklık meskûkat miktarı ile bir memleketin nüfusu umumiyesi ve mütedavil evrakı nakdiyesi arasında bulunması lazım gelen nispet memleketimizde yarımşar liralık evrakı nakdiye ile ancak temin edilmekte iken bunların tedricen tedavülden çekilmesi üzerine bilhassa memleketimizin münakale vaziyeti ve bazı hususiyetleri de inzımam edince bu nispetin pek dun bir dereceye düşeceği ve ayrıca yeni evrakı nakdiye meyanında ikibuçuk liralıkların bulunmamasından naşı bu

yüzden de ihtiyacın bir kat daha müteessir olacağı tabii olmakla kanun layihasının esbabı mucibe mazbatasında da serdedildiği veçhile ufaklık buhranına ve bilvesile bir nevi ihtikâra ve mübadeleatta müşkülât hudusuna meydan bırakılmamak üzere yeniden beş milyon liralık ufaklık meskûkat darp ve ihracı Encümenimizce de müsip telakki ve Hükümetçe teklif olunan kanun layihası esas itibariyle kabul edilmiş ve layihanın maddelerinde aşağıdaki sebeplere binaen bazı tadilat icra kılınmıştır.

Layihanın birinci maddesinde zikrolunan 16 Şubat 1341 tarihli kanunun tarihi 16 Nisan 1341 olmasına mebni bu cihet tashih edildiği gibi yeniden çıkarılacak ufaklık paraların muhtelif enva ve aksamına ait miktarların tebeyyün edecek ihtiyaca göre tespiti hususunun Maliye Vekâletine terki hem şimdiye kadar cari teamüle, hem de vaziyeti hakikiyeye daha muvafık olacağı mülahazasıyle tercih edilmiş ve bu cihetle de Maliye Encümeninin noktai nazaraına iştirak edilmeyerek maddei kanuniyenin bu dairede tanzimi muvafık görülmüştür.

Layihamızın ikinci maddesi Hükümetin teklifindeki beşinci madde olup kabul haddini tayin hükümüne mütedair olmak itibariyle bu maddenin takdimi tercih edilmiş ve elyevm tedavül eden madeni ufaklık meskûkattan kırk paralığa kadar olan nikel paraların haddi kabulü 1332 tarihli Tevhidi Meskûkat Kanunu mucibince elli kuruş olup bronz ve yirmi beş kuruşluk paralar için şimdiye kadar bir kabul haddi tayin edilmemiş ve fakat alış verişte bu yüzden vukuu melhuz olan müşkülâtı da bertaraf etmek üzere bu paralar için de bir had konması Encümenimizce de müsip görülmüş olduğundan, kabul haddinin beş yüzden bine iblağı daha faydalı teemmül edilerek bu husus hakkındaki maddede yeniden tertip edilmiştir.

Üçüncü Madde — Hükümetin teklifindeki ikinci madde olup tahsisata müteallik bulunmaktadır. Bu madde ile darp edilecek meskûkat için yüz elli ikinci faslın birinci faslına vazı talep olunan tahsisattan bir miktarı dördüncü madde mucibince işbu faslın yeneden açılacak mükâfatı nakdiye maddesine tevfiik edildiğinden, bu maddeye yalnız 470 000 lira konması ve bir kanunla muayyen miktarda para darp ve ihracı için Maliye Vekâletine mezuniyet verildikten sonra bu miktarın hangi senelerde darp edileceğinin kanunda tasrihi için lüzum görülemediğinden buna ait olmak üzere Hükümetin teklifinde munderiç bulunan ve Maliye Encümenince de kabul olunan üçüncü maddenin tayyolunması tensip edilmiştir.

Layihanın dördüncü maddesi üçüncü maddede tefriki mezkûr 5 000 liralık mükâfatı nakdiyenin sureti sarfı hakkındaki ahkâmı havi olmak ve Hükümetin teklifindeki dördüncü maddeye mukabil bulunmak üzere kezalik yeniden tanzim kılınmıştır. Filhakika 16 Nisan 1341 tarihli kanunla da kabul edildiği veçhile külliyetli miktarda para darp edildiği zamanlar muayyen müddetten fazla devam ve mesai sarf etmelerine lüzum görülen muvazzaf memurin ve müstahdemine darbiyatın süratle ve matlup veçhile icra ve ikmalini temin için bir miktar mükâfatı nakdiye itası bu işin hususiyetine binaen muvafık olup, karşılık olarak 1927 senesi için yüz elli ikinci faslın yeniden açılacak dördüncü maddesine 5 000 lira tahsisatı fevkalade vazı, temini maksada kâfi addedilmiştir.

Beşinci ve altıncı maddeler usule müteallik bulunmaktadırlar. Maruzatı ânife dairesinde tadilen ihzar kılınan kanun layihası Heyeti Celileye arz olunur.

19 Kânunisani 1927

Reis	Reisvekili
Edirne	Burdur
Şakir	Salih Vahit
Mazbata Muharriri	Kâtip
Gaziantep	Kütahya
Ali Cenani	Niyazi Asım
Aydın	Edirne
Mühendis Mithat	Faik
Erzurum	Erzurum
Nafi Atuf	Aziz
İspartâ	Elaziz
Mükerrem	Hasan Tahsin
Balıkesir	Bursa
Ali Şuuri	Muhlis Reşat
Tokat	Sinop
Şevki	Recep Zühtü
Sivas	Sivas
Rahmi	
Samsun	Kırklareli
Adil	Nahit
Kırşehir	Niğde
Yahya Kemal	Mehmet Ata
Yozgat	
Süleyman Sırrı	

Hükümetin Teklifi

Yeniden Beş Milyon Liralık Madeni Meskûkât Darbı Hakkında Kanun

Madde 1. — 12 Şubat 1340 ve 411 ve 16 Şubat 1341 ve 624 numaralı kanunlarla darp ve ihracına mezuniyet verilen madeni meskûkât miktarına ilave-ten nikel ve bronz olarak evvelce darp edilen madeni meskûkâtın aynı olmak üzere yeniden beş milyon liraya kadar darp ve mevkii tedavüle vazına Maliye Vekili memurdur.

Madde 2. — Yeniden darp olunacak beş milyon liralık meskûkât için 1927 senesi Maliye bütçesinin 152 nci faslının birinci maddesine yeniden dört yüz yetmiş beş bin lira tahsisat ilave olunmuştur.

Madde 3. — 1927 senesi zarfında darp edilmeyen meskûkât 1928 senesinde darp olunur.

Madde 4. — Darbın süratle ve matlup veçhile icrasını temin için fevkalade devamı mesailerine lüzum görülen memurin ve müstahdemine darbın devamı müddetince Maliye Vekâletinin tensibi veçhile mezkûr tertipten yevmiye veya mükâfatı nakdiye verilebilir.

Madde 5. — Nikel ve bronz meskûkât için haddi kabul nihayet beş yüz kuruştur. Bundan fazla miktarda nikel ve bronz kabulü için hiç bir dain icbar edilemez.

Madde 6. — Bu Kanun tarihi neşrinden itibaren meridir.

Madde 7. — Bu Kanunun icrayı ahkâmına Maliye Vekili memurdur.

11 Kânunuevvel 1927

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaai Milliye Vekili	Bahriye Vekâleti Vekili
Mustafa Abdülhalik	Mustafa Abdülhalik
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
Şükrü Kaya	Doktor Tevfik Rüştü
Maliye Vekili	Maarif Vekili
Saraçoğlu Şükrü	Mustafa Necati
Nafta Vekili	Ziraat Vekili
Behiç	Mustafa Rahmi
Ticaret Vekâleti Vekili	Sihhiye ve Muaveneti
Mustafa Rahmi	İçtimaiye Vekili
	Doktor Refik

Maliye Encümeninin Tadili
Yeniden Beş Milyon Liralık Madeni Ufaklık Meskûkât
Darbı Hakkında Kanun

Madde 1. — 12 Şubat 1340 ve 411 ve 16 Şubat 1341 ve 624 numaralı kanunlarla darp ve ihracına mezuniyet verilen madeni meskûkât miktarına ilaveten nikel ve bronz olarak evvelce darp edilen madeni meskûkâtın evsafı umumiyelerinin aynı olmak ve dört milyonu yirmi beş kuruşluk nikel ve bir milyonu bronz olarak yeniden beş milyon liraya kadar ufaklık darp ve mevkii tedavüle vazına Maliye Vekili mezundur.

Madde 2. — Nikel meskûkât için haddi kabul beş yüz ve bronz için yüz kuruştur. Bundan fazla miktarda nikel ve bronz kabulü için hiç bir dain icbar edilemez.

Madde 3. — 1927 senesi zarfında darp edilmeyen meskûkât 1928 senesinde darp olunur.

Madde 4. — Yeniden darp olunacak beş milyon liralık meskûkât için 1927 senesi Maliye bütçesinin 152 nci faslının birinci maddesine yeniden dört yüz yetmiş bin lira tahsisatı ilave olunmuştur.

Madde 5. — Darbın süratle ve matlup veçhile icrasını temin için fevkalâde devamı mesailerine lüzum görülen memurin ve müstahdemine darbın devamı müddetince Maliye Vekâletinin tensibi veçhile mezkûr tertipten yevmiye veya mükâfatı nakdiye verilir.

Bütçe Encümeninin Tadili

Yeniden Beş Milyon Liralık Madeni Ufaklık Meskûkât Darp ve İhracı Mezuniyetine Dair Kanun

Birinci Madde — 12 Şubat 1340 ve 16 Nisan 1341 tarihli kanunlar mucibince darp ve ihraç edilen

ufaklık madeni meskûkâtın aynı olmak üzere beş milyon liralığa kadar yeniden madeni ufaklık meskûkât darp ve tedavüle vazına Maliye Vekili memurdur. Bu meskûkâtın envayı miktarlarını tayin vekâleti mezkûreye aittir.

İkinci Madde — Bronz ve yirmi beş kuruşluk nikel meskûkât için mecburi kabul haddi on lira olup bundan fazla miktarda bronz ve yirmi beş kuruşluk nikel para kabulü rızaya tabidir.

Üçüncü Madde — Birinci maddede mucibince darp olunacak meskûkât için 1927 senesi Maliye bütçesinin yüz elli ikinci faslının birinci maddesine 470 000 lira tahsisatı munzamma olarak ilave olunmuştur.

Dördüncü Madde — Birinci maddede muharrer yeni ufaklık paraların süratle darp ve imalının temini için fevkalâde devam ve sarfı mesai etmelerine lüzum görülen muvazzaf memurin ve müstahdemine darbın devamı müddetince Maliye Vekâletinin tensip edeceği miktarda mükâfatı nakdiye verilir. Ancak bu suretle bir memura bir ay zarfında verilecek meblağın mecmuu her memur için şehri maaş ve tahsisatı fevkalâdesi ve müstahdem için ücreti yekûnunun nisfını tecavüz edemez. İşbu mükâfatı nakdiye karşılığı olarak 1927 senesi Maliye Vekâleti bütçesinin yüz elli ikinci faslında yeniden açılacak dördüncü mükâfatı nakdiye maddesine 5 000 lira tahsisatı fevkalâde olarak vaz edilmiştir.

Beşinci Madde — Bu Kanun neşri tarihinden muhteberdir.

Altıncı Madde — Bu Kanunun ahkâmını icraya Maliye Vekili memurdur.